

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-6104195697
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

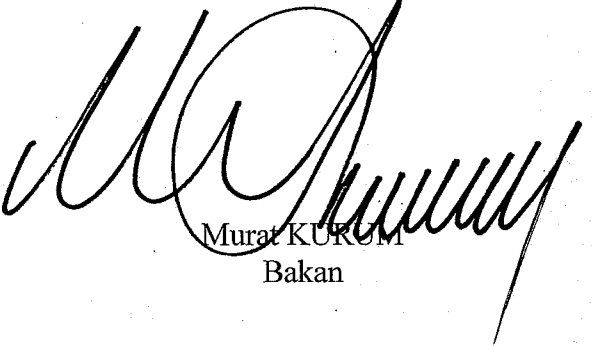
25 Haziran 2021

.../.../2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (7 Sayfa)
- Cevap Yazısı (61 Adet, 129 Sayfa)

ÇANAKKALE MİLLETVEKİLİ
SAYIN ÖZGÜR CEYLAN'IN
TBMM 7/43822 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR
SORULARI VE CEVAPLARI

7143822
SK 136

SORULAR:

Çanakkale, 545 bin kişilik nüfusuyla Marmara Bölgesi ve Türkiye genelinde kırsal nüfusun en yüksek olduğu illerden biridir. Bu niteliğiyle Çanakkale yaş sebze ve meyve üretiminde hatırı sayılır bir yere sahiptir. Doğal ve tarihi güzelliğinin yanında temiz havasıyla da insanlarımızın yaşamak istediği bir kent olan Çanakkale'nin doğası ve havası maden ve kömürlü termik santraller eliyle yok ediliyor. Ülkemiz elektrik enerjisinin %56'sı fosil yakıtlardan, %37'si de ithal ve yerli kömürden üretilmektedir. Gelişmiş ülkeler Paris iklim Şartı'nın da etkisiyle "Kömürden Çıkış" politikası gereği elektrik üretiminde kömürün payını düşürme eğilimindedir. Oysa 5 faal kömürlü termik santral ve planlanan yeni kömürlü termik santraller nedeniyle Çanakkale en riskli illerimizden birisi olmaya devam etmektedir. Ülke genelinde 100 MW üstü kurulu güçle çalışan 28 kömürlü termik santrale, 30 yeni kömürlü termik santral eklenmesinin planlanıyor olması halk sağlığı açısından risk oluşturmaya devam ediyor.

Buna ilişkin olarak;

- 1- Sağlık ve Çevre Birliği'nin (HEAL) hazırladığı Türkiye'de kronik kömür kirliliği başlıklı çalışmaya göre Çanakkale ilinde, bir kısmı halihazırda Türkiye'nin en büyük 10 kirletici santrali arasında yer alan beş adet faal kömürlü termik santral bulunmaktadır. Bu raporun değerlendirmesine göre, Bekirli santrali hem S02 hem de PM emisyonları açısından Türkiye'nin en kirletici 7. N02 açısından ise 9. santraliyken, Cenal santrali de PM emisyonları açısından 10. N02 emisyonu açısından 7. sırada yer almakta, İçdaş Biga ise N02 emisyonu bakımından 10. sırada yer almaktadır. Önergeye yanıt vereceğiniz tarih itibarıyla S02, N02 ve PM emisyonları bazında Türkiye'nin en kirletici santralleri hangileridir? Çanakkale'de faaliyette olan 5 kömürlü termik santral bu sıralamada kaçındır?
- 2- Kömür santrallerinde tozu (partikül madde - PM), SOx (sülfür oksitler) ve NOx'i (azot oksitler) tutmak için üç tip filtre sistemi kullanılmaktadır. Türkiye'de faal durumdaki kömürlü termik santrallerden hangilerinde üç tip filtre sistemi eş zamanlı bir şekilde aktif olarak kullanılmaktadır? Faal durumdaki kömürlü termik santrallerin filtre sistemleri hangileridir.
- 3- Çanakkale başta olmak üzere faal kömürlü termik santrallerin emisyon limitlerine ilişkin ölçümler hangi sıklıkla yapılmaktadır? Sınır değerleri aşan santraller hangileridir? Sınır değerleri aşan santraller için nasıl yaptırımlar uygulanmıştır?
- 4- Kömüre dayalı elektrik üretiminin hâlihazırda yarattığı yoğun hava kirliliği düşünüldüğünde, kömür kullanımının arttırılması halk sağlığı için büyük bir risktir. Bakanlık olarak, fosil yakıta dayalı enerji üretiminin neden olduğu ağır sağlık yükünü hafifletmek için bir eylem planı hazırlığı var mıdır?

- 5- Ülkemiz, AB mevzuatıyla uyum sağlamak için PM10, SO2 ve NO2 gibi kirleticiler için yönetmeliklerdeki sınır değerleri sıkılaştırmıştır. Bu sınır değerleri Dünya Sağlık Örgütü kılavuz sınır değerlerine çekmek için bakanlığınızca yürütülen bir çalışma var mıdır?
- 6- Sağlık yükü ve kirlilik kaynaklarının tanımlanması için çok önemli bir gereklilik olan ince partikül madde PM2,5 kardiyovasküler ve akciğer hastalıklarına neden olan kirleticilerdendir. Mevzuatımızda PM2,5 partikülleri ile ilgili bir düzenleme yapılacak mıdır?

CEVAPLAR:

Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği'nin 5. maddesi uyarınca, kömür yakıtlı termik santrallerin de yer aldığı Yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 listelerinde bulunan işletmelerin faaliyette bulunabilmeleri için; öncelikle Geçici Faaliyet Belgesi (GFB) müteakibinde ise çevre izin veya çevre izin ve lisans belgesi almaları gerekmektedir. Diğer taraftan, bahse konu toz ve gaz arıtma sistemleri, Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliğinde yer alan sınır değerlerin sağlanması amacıyla devreye alınan emisyon azaltım teknikleri arasında yer almaktadır. Bu kapsamda, bahse konu tesislere ilgili Yönetmeliklerde yer alan gereklilikleri sağlamaları durumunda, faaliyete başlayabilmeleri için GFB düzenlenmekte olup, faaliyetleri sonucunda oluşan çevresel etkilerine ilişkin hazırlanan ölçüm ve analiz sonuçlarının yer aldığı raporların mevzuatta yer alan esas hüküm ve sınır değerlere uygun olması durumunda ise Çevre İzin ve Lisans Belgesi düzenlenmektedir.

Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden yayımlanan yönetmelikler kapsamında, ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmaktadır. Yapılan denetimlerde Çevre Mevzuatında belirtilen usul ve esaslara aykırı faaliyet gösterdiği tespit edilen işletmelere 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20 nci maddesi uyarınca idari para cezası uygulanmakta, ayrıca çevre ve insan sağlığı için tehlike yaratan işletmelerin faaliyeti ise 15 nci maddesi kapsamında kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulmaktadır.

Çanakkale ilimizde bulunan kömürlü termik santraller başta olmak üzere ülke genelindeki termik santrallerde bacagazı emisyonlarına ait veriler SEÖS (Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri) ile Bakanlığımız Merkezi Veri Tabanına anlık olarak aktarılmakta ve 7/24 esasına göre çevrimiçi (online) olarak izlenmektedir. Bu sayede sanayi tesislerinin limit değerlerin üzerinde kirliliği atmosfere vererek havayı kirletmelerinin önüne geçilmektedir.

Termik Santrallerde, 2019 yılında 215, 2020 yılında 182 çevre denetimi gerçekleştirilmiş olup, 12 Termik Santrale toplam 2.589.229 TL cezai işlem uygulanmıştır. 01.01.2020 tarihine kadar gerekli çevresel izinleri alamayan Afşin A Termik Santrali, Seyitömer Termik Santrali, Tunçbilek Termik Santrali, Çatalağzı Termik Santrali ve Kangal Termik Santralinin faaliyetleri tamamen, Soma Termik Santralinin faaliyeti kısmen durdurulmuştur. Kapatılan Termik Santrallerin gerekli çevresel yatırımları tamamladığı tespit edilen ünitelerine Geçici Faaliyet Belgesi verilmiştir.

Bakanlığımızca hava kirliliğini önlemeye yönelik olarak 81 ilde çalışmalar yapılmakta olup, Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ve 2013/37 sayılı Bakanlığımız Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Genelgesi gereği hava kalitesinin korunması ve kirliliğin

azaltılması kapsamında yüksek kirlilik potansiyeli bulunan illerimizin temiz hava eylem planları hazırlanmıştır. Eylem planları kapsamında illerde kirliliğin kaynağında azaltımına ve hava kalitesinin korunmasına yönelik eylemler belirlenmiş olup, çalışmalar yürütülmektedir.

Temiz Hava Eylem Planları taşra teşkilatımız koordinasyonunda hazırlanmakta olup, özellikle uygulanmasında yerel yönetimlere önemli görevler düşmektedir. Söz konusu eylem planları Bakanlığımıza gönderilmekte ve eylemlerin gerçekleşme durumları Bakanlığımızca Temiz Hava Eylem Planı İzleme (THEP-İZ) yazılımı ile altı aylık dönemler halinde izlenmektedir.

Son yıllarda gelişen bilgi teknolojileri hava yönetimi alanında kullanılmaya başlanmış web tabanlı coğrafi bilgi teknolojilerini kullanan "Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı" Bakanlığımız sunucularında devreye alınmıştır. Bu portalda tüm kirletici kaynakların coğrafi lokasyonları ve bilgileri kayıt altına alınmakta ve hava kirliliğine katkıları ortaya konulmaktadır. Meteorolojik/topoğrafik etmenler ve sınır ötesi kirlilik taşınımı, şehirlerimizin kirliliğe katkıları bütüncül olarak değerlendirilmekte ve hava kalitesi haritaları hazırlanmaktadır. HEY Portalı aracılığıyla hava kalitesini iyileştirmek üzere Bakanlığımız önderliğinde yerel politikalar geliştirilmektedir.

Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği AB müktesabı ile büyük ölçüde uyumlu olup, tam uyum için çalışmalar devam etmektedir.

Ülkemizde hava kalitesi yönetimine ilişkin usul ve esaslar "Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği" ile belirlenmiş olup, AB Direktifleri ile uyumludur. Bu Yönetmelik ile temel kirleticilere (SO₂, PM₁₀, NO_x,...) dair çevrenin korunabilmesi için sağlanması gerekli olan limit değerler belirlenmiştir. Dünya Sağlık örgütü değerleri ise direkt kişinin maruziyetine yönelik değerlerdir.

İllerimizin hava kalitesi durumları düzenli olarak takip edilmekte ve hava kirliliği seviyelerinde yükselme olan iller gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik resmi yazı ile uyarılmaktadır. İllerce belirlenen tedbirler Mahalli Çevre Kurullarında görüşülerek karara bağlanmaktadır. 2014 yılından itibaren alınması gereken tedbirler illerin Temiz Hava Eylem Planlarında yer almaktadır. Temiz Hava Eylem Planları, ikinci beş yıllık dönem olan 2020-2024 yıllarına yönelik olarak revize edilmektedir. Diğer yandan gelişen bilgi teknolojileri hava yönetimi alanında kullanılmaya başlanmış web tabanlı coğrafi bilgi teknolojilerini kullanan "Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı" Bakanlığımız sunucularında devreye alınmıştır. Bu portal aracılığıyla stratejik hava kalitesi haritaları hazırlanmakta, ısınma, sanayi ve ulaşım kaynaklı hava kirliliğini azaltacak ve hava kalitesini iyileştirecek yerel çözümlerin etkinleştirilmesi çalışmaları sürdürülmektedir. Meteorolojik/topoğrafik etmenler ve sınır ötesi kirlilik taşınımı, şehirlerimizin kirliliğe katkıları bütüncül olarak değerlendirilmektedir.

Pm_{2.5} için hazırlanan taslak mevzuat çalışmaları devam etmektedir.